

Sygn. akt I ACa 598/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier
Sędziowie :	SA Zofia Kawińska-Szwed SA Joanna Kurpierz (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2012 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) s.r.o. w C.

przeciwko A. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 24 kwietnia 2012 r., sygn. akt I C 871/11

- 1) oddała apelację;
- 2) zasądza od pozwanego na rzecz powódki 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

I ACa 598/12

UZASADNIENIE

Powódka (...) s.r.o z R. C.wniosła pozew przeciwko komornikowi sądowemu A. K. o zapłatę kwoty 89 214,68 zł z odsetkami od dnia 01 lutego 2011 r. Jako podstawę wskazywała art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 roku o komornikach sądowych i egzekucji. Wyjaśniła, że pozwany prowadził egzekucję, a jej podstawą był zagraniczny tytuł egzekucyjny - nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w O., oraz postanowienie Sądu Rejonowego T. nadające klauzulę wykonalności przeciwko (...) Sp. z o.o. w T.. W wyniku podejmowanych czynności Komornik wyegzekwował 27 marca 2007 roku kwotę 2 082 353,35 zł, a następnie 4 kwietnia 2007 roku kwotę 19 231,81 zł. 6 kwietnia 2007

roku o godz. 13⁰⁰ pozwany zlecił przewalutowanie 2 042 421,26 zł na walutę czeską i przelanie na konto wierzyciela. Tego samego dnia o godz. 15⁰⁰ złożył w banku polecenie anulowania przelewu. Kwota została zwrócona w walucie czeskiej dnia 12 kwietnia 2007 roku i zaksięgowana na koncie komornika w kwocie 1 953 683,58 zł. Różnica -88 877,68 zł spowodowana była zmianą kursu waluty. Bezprawny czyn polegał na złożeniu dyspozycji anulowania polecenia przelewu. Brak było pisma powoda – jedyne dysponenta postępowania egzekucyjnego – wniosku o wstrzymanie czynności egzekucyjnych. Pisma nie złożył też dłużnik. Organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. Nie legitymował się żadnym orzeczeniem sądu dającym podstawę do cofnięcia przelewu. 4 listopada 2010 roku Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w T. i postanowienie Komornika z 15 marca 2010 roku zasądając 88 877,68 zł tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego od wierzyciela (...) na rzecz dłużnika(...)sp. z o.o. oraz kwotę 337 zł tytułem postępowania zażaleniowego. Od postanowienia nie przysługiwał środek odwoławczy. Na wezwanie (...) sp. z o.o. powód dnia 1 lipca 2011 roku dokonał zapłaty. Zapłacona kwota, to szkoda poniesiona przez powódkę.

Pozwany wniósł o oddalenie powództwa. Wskazał, że Sąd Okręgowy w postanowieniu zasądził należność od powoda na rzecz (...) sp. z o.o. uznawszy, że kwota jest wydatkiem, którym mowa w art. 39 ust. 2 punkt 6 ustawy o komornikach sądowych oraz że stanowi koszty postępowania (art. 770 kpc), że zachodziła podstawa z art. 98 kpc do obciążenia wierzyciela na dobro dłużnika. Koszty przewalutowania stanowiły wydatek przewidziany w art. 39 ust.2 pkt 6 ukm. Określenie kosztu za wydatek przewidziany w tym przepisie sprawia, że koszt ten zyskuje reżim prawny i podlega rozliczeniu zgodnie z kpc i ukm. Koszt anulacji został uznany przez Sąd Okręgowy za wydatek, kwalifikacja ta nie podlega wzruszeniu. Wydatek w rozumieniu art. 39 ukm, nie stanowi kosztu podlegającemu pokryciu wyłącznie przez komornika na podstawie art. 34 pkt. 5 w związku z art. 35 ukm.

Koszt nie podlegającym zakwalifikowaniu jako wydatek rozumieniu art. 39 nie może być obciążony uczestnik postępowania, gdyż koszty wskazane w art. 34 ukm nie stanowią kosztów egzekucji w rozumieniu art. 770 kpc. Zakwalifikowanie kosztu jako wydatku stanowi o jego legalności. Legalnie poniesiony wydatek nie może być źródłem zdarzenia rodzącego szkodę uczestnika postępowania egzekucyjnego. Celowe koszty egzekucyjne powinny być ustalone w postępowaniu egzekucyjnym z którego wynikły. Nie mogą być ustalane w innym postępowaniu, zwłaszcza w postępowaniu odszkodowawczym. Podkreślił, że egzekucja w sprawie II Km 543/07 została umorzona 27 grudnia 2007 roku, okazało się więc, że należność słusznie nie została przekazana wierzycielowi (...) s.r.o. Anulowanie przelewu w istocie pozostawało w korelacji z tymi orzeczeniami. Zyskało aprobatę ex post. Powstałe koszty zostały zaakceptowane przez Sąd Okręgowy w Katowicach, a egzekucja prowadzona jest na ryzyko wierzyciela. Pozwany dodał, że przelew anulował po rozmowie z Prezesem Sądu Rejonowego w T. A. P.. Pozwany uzyskał informację, że 5 kwietnia 2007 roku Sąd Rejonowy w T. wydał postanowienie VI GCo 347/06 zastrzegające dla (...) sp. z o.o. prawo do powoływania się na ograniczenie jej odpowiedzialności zmieniające postanowienie o klauzuli wykonalności z dnia 11 grudnia 2006 roku, VI GCo 347/06.

Dodatkowo podniósł zarzut przedawnienia, skoro zdarzeniem wywołującym szkodę była dyspozycja anulowania przelewu w dniu 6 kwietnia 2007 r. oraz przyczynienie się powódki do szkody, gdyż prowadziła egzekucje na podstawie wadliwego tytułu wykonawczego.

Powódka z zarzutem przedawnienia nie zgodziła się, podnosząc, że szkoda powstała z chwilą zapłaty na rzecz spółki (...). Dodał, że aktualnie jest w posiadaniu tytułu wykonawczego, a wcześniejszy uchylony został z przyczyn formalnych. W stosunku do spółki (...) uzyskała wyrok w trybie skargi paulińskiej.

Sąd Okręgowy w zaskarżonym wyroku, po dokonaniu ustaleń faktycznych na podstawie dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy i w aktach komornika, zasądził kwotę 89.214,68 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 14 grudnia 2011 r. i orzekł o kosztach procesu. Sąd I Instancji wskazał, że pozwanemu przekazany został tytuł wykonawczy i nie posiadał on żadnego uprawnienia do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego przedłożonym mu tytułem. Art. 804 kpc uniemożliwia czynienie komornikowi takich ustaleń. Wstrzymywanie, a nawet cofanie podjętej już egzekucji na podstawie ustnych informacji, nie ma żadnych podstaw prawnych. Jeżeli nawet ostatecznie pieniądze nie powinny należeć się stronie, na rzecz której prowadzona została egzekucja, to nie było rzeczą komornika odzyskiwanie środków,

które na podstawie legalnego tytułu już zostały przelane. Takie działanie, które można rozumieć jako chęć odzyskania przelanych środków, spowodowało koszty dodatkowe. Nie można było z góry zakładać, że strona sama nie oddała by pieniędzy i nie doszłoby do wzajemnego rozliczenia stron. Doszło natomiast do samowolnego działania komornika, który swoją wolą zastąpił wolę stron. Decyzją tą pozwany spowodował szkodę majątkową u powódki, bo została obciążona finansowo skutkami jego decyzji podjętej w toku postępowania egzekucyjnego. Z uwagi na treść art. 98 kpc innego rozstrzygnięcia być nie mogło. Rozstrzygnięcia sądów, które miały miejsce w toku postępowania egzekucyjnego nie pozbawiają powódki roszczeń względem komornika na podstawie art. 23 ukm.

Gdyby pozwany 6 kwietnia 2007 roku nie dokonał bez podstawy prawnej anulacji przelewu, nie powstałby po stronie spółki obowiązek zapłaty kwoty bardzo pokażnej, bo około 89 000 zł. Pozostawało to w związku przyczynowym z działaniem komornika – cofnięciem przelewu.

To czy pieniądze ostatecznie się należały czy nie, czy strona też sama by je oddała nie należało do rozważań komornika. Odsetki ustawowe zasądził Sąd od daty doręczenia pozwu.

Apelację wniósł pozwany zaskarżając wyrok w całości.

Wyrokowi zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku polegających na przyjęciu, że pozwany dysponował tytułem wykonawczym mogącym być podstawą egzekucji, pozwany własnym działaniem wyrządził powódce szkodę oraz, że powódka poniosła szkodę w kwocie dochodzonej pozwem, a nadto naruszenie przepisów postępowania, a to art. 233§ 1 kpc i 365 § 1 kpc. Zarzucił w końcu naruszenie prawa materialnego, a to art. 361 § 1 kc oraz art. 23 ust. 1 ustawy o komornikach i egzekucji i art. 415 kc przez ich niezasadne zastosowanie, a także nieuwzględnienie przez Sąd zarzutu przedawnienia i przyczynienia się powódki do powstałej szkody.

Powódka wniosła o oddalenie apelacji zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Rozważając w pierwszej kolejności zarzuty prawa procesowego, a to art. 233 § 1 kpc oraz błędu w ustaleniach faktycznych, zauważyć należy, że przepis art. 233 § 1 kpc wyraża jedną z podstawowych zasad postępowania cywilnego, czyli zasadę swobodnej oceny dowodów. Stanowi on, że sąd ocenia wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego. Jeśli zatem strona zarzuca naruszenie art. 233 § 1 kpc, to musi wykazać, że sąd przyjmując wiarygodność określonego dowodu lub odmawiając tej wiarygodności przekroczył granice swobodnej oceny, bądź też, że sąd zignorował zebrane w sprawie dowody. Inne uzasadnienie naruszenia art. 233 § 1 kpc nie jest adekwatne do treści tego przepisu. Temu obowiązkowi skarżący nie sprostał. Nie stanowi bowiem o naruszeniu omawianego przepisu dokonana przez sąd orzekający ocena prawna, stanowiąca rozważanie czy w ustalonym stanie faktycznym znajduje zastosowanie konkretna norma prawa materialnego, bądź też czy spełnione zostały przesłanki odpowiedzialności cywilnej. Ocena, czy w danym stanie faktycznym spełnione zostały podstawy tej odpowiedzialności w żadnej mierze nie stanowi też o zarzucanych „błędach w ustaleniach faktycznych”. Zarzuty te przyjdzie więc uznać za chybione.

Sąd pierwszej instancji syntetycznie i poprawnie ustalił wszystkie okoliczności, które były istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Ustalenia te dokonane zostały w oparciu niekwestionowane w sprawie dokumenty. Uzupełniająco Sąd Apelacyjny przypomina zatem, że bezspornym w sprawie było, że podstawą egzekucji w sprawie KM 543/07 był zagraniczny tytuł egzekucyjny - nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w (...), oraz postanowienie Sądu Rejonowego T. z dnia 11 grudnia 2006 r. sygn. VI GCo 347/06 (k.181 akt kom.), nadające klauzulę wykonalności przeciwko (...) sp. z o.o. w T. jako następcy prawnemu przedsiębiorstwa (...). Postanowienie to zostało zmienione na podstawie art. 395 § 2 kpc przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2007 r. (k. 145 akt.kom.)

przez dodanie w klauzuli wykonalności zastrzeżenia, że dłużnikowi przysługiwać będzie prawo powołania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie jego odpowiedzialności do wartości nabytego przedsiębiorstwa.

Wniosek o wszczęcie egzekucji złożony został 23 marca 2007 r.

W wyniku podejmowanych czynności Komornik wyegzekwował 27 marca 2007 roku kwotę 2 082 353,35 zł, a następnie 4 kwietnia 2007 roku 19 231,81 zł.

Pismem z 30 marca 2007 roku (k. 22 akt komorniczych) wierzyciel domagał się natychmiastowego przelania wyegzekwowanej należności. Pismem z 2 kwietnia 2007 roku (k. 23) wniosek ponowił. 6 kwietnia 2007 roku złożone zostało w kancelarii komorniczej ponowne pismo w tej sprawie (k. 33 akt komorniczych).

W dniu 6 kwietnia 2007 roku o godz. 13⁰⁰ pozwany zlecił przewalutowanie kwoty 2 042 421,26 zł, na walutę czeską i przelanie na konto wierzyciela (k. 34 akt kom.). Tego samego dnia komornik o 15⁰⁰ złożył w banku polecenie anulowania przelewu.

W dniach 10 i 11 kwietnia wierzyciel składał kolejne pisma w sprawie egzekwowania roszczenia. Pismem z datowanym na 6 kwietnia 2007 roku, które jednak wpłynęło do kancelarii komorniczej 11 kwietnia 2007 roku, dłużnik poinformował o zmianie dokonanej 5 kwietnia 2007 roku w przedmiocie nadania klauzuli wykonalności i o ograniczeniu odpowiedzialności dłużnika (k. 47 akt kom.) do wartości nabytego przedsiębiorstwa. Wskazano tam, że postanowienie Sądu Rejonowego w T. zostanie złożone do 10 kwietnia 2007 roku.

Bezspornym jest, że na skutek anulowania przelewu z dnia 6 kwietnia 2007 roku została zwrócona w walucie czeskiej w dniu 12 kwietnia 2007 roku i zaksięgowana na koncie komornika kwota 1 953 683,58 zł. Różnica - 88 877,68 zł spowodowana była zmianą kursu waluty (potwierdzenie anulowania polecenia wypłaty wysłanego przez (...) S.A. k. 116 akt kom.).

Postanowieniem z dnia 7 maja 2007 roku (k. 235 akt kom.) pozwany w pkt 1. ustalił koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 89 147,68 zł, na którą składały się koszty anulowania zlecenia 89 147,68 zł i koszty przeliczenia 270 zł i w pkt 2. kosztami obciążył dłużnika (...)sp. z o.o. W uzasadnieniu powołał się na uzyskanie ustnej informacji od prezesa Sądu Rejonowego w T. i podał, że anulował przelew w celu zabezpieczenia ewentualnych roszczeń dłużnika wobec wierzyciela. Postanowieniem z 31 lipca 2007 roku Sąd Rejonowy w T. uchylił tę czynność jako przedwczesną (k.333). W tym czasie zawieszono postępowanie egzekucyjne postanowieniami Sądu Okręgowego z 30 kwietnia 2007 r. (k. 260 kom) i w tej samej dacie uchylono postanowienie z 11 grudnia 2006 r. do ponownego rozpoznania (k.257 kom). Komornik otrzymał powyższe dokumenty faxem 14 maja 2007 r. Postanowieniem Sądu Rejonowego z 9 maja 2007 r. (sygn.XIV GC 69/07 o pozbawienie wykonalności tyt. wyk.) udzielono zabezpieczenia przez zawieszenie postępowania egzekucyjnego (k. 251 kom).

Dnia 16 lipca 2007 r. Sąd Rejonowy ponownie nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty, a postanowieniem z 25 października 2007 r. (k. 107 akt) Sąd Okręgowy uchylił zaskarżone postanowienie i umorzył postępowanie. Sąd ten stwierdził, że zaświadczenie o Europejskim Tytule Egzekucyjnym zostało uchylone przez Sąd, który je wydał (czyli Sąd Okręgowy w O.), niezbędne jest zatem złożenie przez wierzyciela wniosku o uznanie orzeczenia sądu zagranicznego i jego wykonalności na terenie Polski.

Wierzyciel 2 listopada 2007 r. złożył zatem wniosek o umorzenie toczącego się postępowania egzekucyjnego. Po umorzeniu tego postępowania, komornik wydał postanowienie z dnia 4 czerwca 2008 r. w przedmiocie ustalenia kosztów postępowania egzekucyjnego i obciążenia nimi dłużnika. Postanowienie to zostało uchylone w punkcie 2 – w zakresie obciążenia dłużnika kosztami przewalutowania w wysokości 88.877,68 zł , na skutek skargi dłużnika postanowieniem Sądu Rejonowego w T. z 16 grudnia 2008 roku (I Co 1478/08) – k.22- 33.

Następnie postanowieniem z 15 marca 2010 roku komornik uzupełnił swoje postanowienie z dnia 4 czerwca 2008 r. i kwotą 89 147,68 zł obciążył wierzyciela, potrącając ją z wyegzekwowanej kwoty należnej wierzycielowi (k.15 akt).

Skarga dłużnika na to postanowienie została oddalona przez Sąd Rejonowy w T. postanowieniem z dnia 14 czerwca 2010 roku (k. 20). W wyniku zażalenia dłużnika na postanowienie Sądu Rejonowego w T. oddalającego skargę, postanowieniem z 4 listopada 2010 roku (k. 19) Sąd Okręgowy w Katowicach zmienił postanowienie Sądu Rejonowego w T. z 14 czerwca 2010 r. i postanowienie Komornika z 15 marca 2010 roku zasądając kwotę 88 877,68 zł tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego od wierzyciela (...) na rzecz dłużnika (...) sp. z o.o. oraz kwotę 337 zł tytułem postępowania zażaleniowego. Od postanowienia nie przysługiwał środek odwoławczy. Na wezwanie dłużnika -(...)sp. z o.o. , powódka w dniu 1 lipca 2011 roku dokonała zapłaty zasądzonych kwot.

Uzupełnić nadto należy, że wierzyciel złożył skargę na czynności komornika, a to na postanowienie z dnia 15 marca 2010 r. , a jego skarga została prawomocnie odrzucona z przyczyn formalnych. Zauważyć jednak w tym miejscu trzeba, że postanowieniem z 15 marca 2010 r. komornik uzupełnił jedynie swoje postanowienie z dnia 4 czerwca 2008 r. w jego punkcie 2, a postanowienie to w pkt 1. było już prawomocne. Wcześniej wierzyciel (czyli powódka) nie zaskarżył postanowienia z dnia 4 czerwca 2008 r., bowiem nie dysponował interesem (gravamen) w zaskarżaniu tej czynności prawnej. Skoro nie istniało orzeczenie niekorzystne dla wierzyciela, to taki środek zaskarżenia byłby niedopuszczalny. Rację ma zatem powódka podnosząc, że w okolicznościach niniejszej sprawy nie mogła wzruszyć postanowienia komornika z dnia 4 czerwca 2008 r. , w tym ustalającego koszty postępowania egzekucyjnego na kwotę 89.147,68 zł, skoro komornik obciążył tymi kosztami dłużnika, w efekcie czego postanowienie w tej części stało się prawomocne, a do tego okoliczność, że wierzyciel nie zaskarżył tej czynności i tak nie ma znaczenia w sprawie. Nietrafnie bowiem skarżący przywołuje orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 25.09.2002 r. sygn. I C 83/02 (lex 77030) wywodząc na jego podstawie, jakoby niewykorzystanie przez uczestnika egzekucji postępowania odwoławczego w zakresie kosztów egzekucji wyłącza zarzut bezprawności, bowiem w postępowaniu o zasądzenie odszkodowania sąd jest związany prawomocnymi orzeczeniami wydanymi w postępowaniu stanowiącym według powoda źródło szkody. Pełna teza tego orzeczenia brzmi bowiem: „Uwzględnienie przy podziale sumy uzyskanej z egzekucji kosztów egzekucji ustalonych w nieprawomocnym postanowieniu komornika nie wystarcza do przyjęcia bezprawności w rozumieniu art. 417 k.c. Przepisy o egzekucji w obecnym brzmieniu nie regulują jednoznacznie zależności między tymi dwoma postanowieniami (ustalenia kosztów i podziału sumy). Regułą powinno być dokonanie podziału sumy po uprawomocnieniu się postanowienia o ustaleniu kosztów egzekucji. Jednak środkiem zaskarżenia planu podziału są zarzuty oraz zażalenie na postanowienie w przedmiocie zarzutów. Niewykorzystanie przez powódkę postępowania odwoławczego w zakresie kosztów egzekucji wyłącza zarzut bezprawności, ponieważ w postępowaniu o zasądzenie odszkodowania sąd jest związany prawomocnymi orzeczeniami wydanymi w postępowaniu stanowiącym według powoda źródło szkody. Postępowanie o zasądzenie odszkodowania nie może stać się nieprzewidzianym w porządku prawnym trybem wzruszenia prawomocnych orzeczeń. Zaprzeczałoby to konstytucyjnej zasadzie państwa prawa oraz podległości sędziów ustawom (art. 2 i art. 178 ust. 1 Konstytucji)”, a orzeczenie to wydano w zupełnie odmiennym stanie faktycznym, kiedy to po pierwsze, powódka mogła obiektywnie zaskarżyć postanowienie o kosztach wydane przez komornika, a po drugie, za bezprawne uznała ona działanie sądu (a nie komornika), który w ramach nadzoru uwzględnił nienależycie obliczone koszty przez komornika. Do tego w dacie wyrokowania obowiązywał uchylony już art. 769 kpc, zgodnie z treścią którego komornik zobowiązany był do naprawienia szkód wyrządzonych umyślnie lub przez niedbalstwo , pod warunkiem jednak, że poszkodowany nie mógł w toku postępowania zapobiec szkodzie za pomocą środków przewidzianych w kpc. Obecnie art. 23 o komornikach sądowych i egzekucji pomija wymóg wyczerpania toku kontroli instancyjnej czynności komorniczych, nie jest to więc przesłanka wymagana dla kwalifikacji działań komornika jako bezprawnych. Podobnie nieadekwatnie apelujący przywołał wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20.08.2009 r. sygn. II CSK 68/09 (lex 529680) stawiając na jego podstawie tezę, że „postępowanie o zasądzenie odszkodowania nie może stać się nieprzewidzianym w porządku prawnym trybem wzruszania prawomocnych orzeczeń”, który to wyrok zapadł na tle odpowiedzialności organów podatkowych na podstawie art. 417 kc, nie zaś odpowiedzialności komornika w trybie art. 23 ustawy o komornikach.

Rozważając zarzut apelującego podważający w istocie ustalenie, że w dacie dokonania czynności anulowania przelewu (to jest 6 kwietnia 2007 r.) istniał ważny tytuł wykonawczy, a tym samym, że komornik nie był uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tym tytułem (art. 804 kpc), przypomnieć należy, że w tym dniu pozwany dysponował zagranicznym tytułem egzekucyjnym - nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy

w O., oraz postanowieniem Sądu Rejonowego T. z dnia 11 grudnia 2006 r. sygn. VI GCo 347/06, nadającym klauzulę wykonalności przeciwko (...) sp. z o.o. w T. jako następcy prawnemu przedsiębiorstwa (...). Komornik posiadał jedynie nieformalną wiedzę od prezesa Sądu Rejonowego, że postanowienie z 11 grudnia 2006 r. zostało zmienione postanowieniem z dnia 5 kwietnia 2007 r. Zaznaczyć jednak trzeba, że postanowienie to zmieniono jedynie przez dodanie w klauzuli wykonalności zastrzeżenia, że dłużnikowi przysługiwać będzie prawo powołania się w postępowaniu egzekucyjnym na ograniczenie jego odpowiedzialności do wartości nabytego przedsiębiorstwa. Brak było jednak takiego zastrzeżenia dłużnika w chwili dokonywania przez komornika czynności anulowania przelewu wyegzekwowanej już należności. Nie jest przy tym obecnie sporne, że w tej dacie wyegzekwowana na rzecz wierzyciela kwota nie przekraczała wartości nabytego przedsiębiorstwa. Działanie pozwanego, który anulował dokonany wcześniej przelew nie miało oparcia w jakiegokolwiek dyspozycji wierzyciela jako gospodarza postępowania egzekucyjnego, nie miało też podstaw w wydanych wówczas orzeczeniach. Nie miało żadnych podstaw prawnych. W tym miejscu wypada zaznaczyć, że argumentacja pozwanego, jakoby jego działanie zyskało aprobatę ex post, skoro tytuł wykonawczy następnie upadł, a postępowanie egzekucyjne zostało umorzone, nie może usprawiedliwić zupełnie dowolnego i nielegalnego postępowania komornika, zwłaszcza gdy okazuje się, że powódka dysponuje obecnie ważnym tytułem wykonawczym i nadal usiłuje wyegzekwować należność zasądzoną tym samym nakazem zapłaty wydanym przez Sąd Okręgowy w O., a czynność prawna zbycia przez C. T. przedsiębiorstwa na rzecz spółki (...) została uznana za bezskuteczną w stosunku do powódki (k. 177-180).

Nie można podzielić wywodów apelacji opartych na wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13.09.2000 r. sygn. II CKN 326/00 (lex 532146), że kwestia kosztów może być rozpoznawana tylko w ramach toczącego się danego postępowania, nie można ich dochodzić w odrębnym procesie, nawet odszkodowawczym. Zważyć należy, że orzeczenie to zapadło na tle uchylonego art. 769 kpc i nie jest adekwatne do stanu faktycznego niniejszej sprawy. Nadto nie można zgodzić się z apelującym, że niniejsze postępowanie dotyczy zwrotu kosztów postępowania egzekucyjnego. Przedmiotem niniejszego postępowania jest bowiem roszczenie odszkodowawcze, oparte na przesłankach wynikających z art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Koszty postępowania egzekucyjnego zasądzono postanowieniem Sądu Okręgowego w Katowicach z dnia 4.11.2010 r. od powoda na rzecz spółki(...), a przesądził o tym wynik tego postępowania (umorzenie postępowania egzekucyjnego) i reguła wynikająca z art. 98 kpc. W niniejszym postępowaniu powód nie dochodzi kosztów postępowania egzekucyjnego i nie chodzi tu o ponowne rozpoznanie tej kwestii. Problem polega na tym, że na skutek bezprawnego działania komornika, jak wyżej wskazano, podjętego bez jakiegokolwiek podstawy prawnej i faktycznej, doszło do wygenerowania tych kosztów, które nie były niezbędnymi kosztami do celowego przeprowadzenia egzekucji. Ostatecznie, wobec ustalenia wysokości kosztów postępowania przez komornika (w tym zaliczenia kosztów przewalutowania do tych kosztów), koszty te poniosła powódka, bo innej możliwości nie było – zdecydował o tym wynik postępowania egzekucyjnego. Gdyby jednak nie bezprawne działanie komornika polegające na anulowaniu przelewu, nie doszłoby do powstania tych kosztów, bowiem tylko i wyłącznie na skutek tej czynności powstała różnica związana z kursem walut w wysokości 88 877,68 zł. Między bezprawnym działaniem komornika a powstaniem szkody istnieje zatem normalny związek przyczynowy (art. 361 § 1 kc).

Wbrew wywiadowi apelującego, żaden z sądów orzekających w przedmiocie kosztów postępowania egzekucyjnego nie potwierdził „legalności” poniesienia kosztów przewalutowania i nie uznał tych kosztów za celowe dla prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Nie wynika to z żadnej sentencji wydanych w sprawie przez sądy postanowień. Wniosku takiego nie można wyprowadzić także z uzasadnień tych orzeczeń. Wręcz odwrotnie, w postanowieniu z dnia 16 grudnia 2008 r. Sąd Rejonowy w T. (sygn. I Co 1478/08) stwierdził, że poniesione koszty w wysokości 88 877,68 zł nie zostały poniesione w związku i w celu wyegzekwowania roszczenia, a koszty którymi obciążone zostało konto komornika były następstwem jego niewyjaśnionych działań i sam doprowadził on do powstania tych kosztów. Nadmienił Sąd, że koszty zostały wywołane wadliwym działaniem komornika, który przekraczając swoje uprawnienia, bez wniosku strony podjął samodzielną decyzję, a wierzycielowi, który stosownie do wyniku umorzonego postępowania zostanie obciążony tymi kosztami przysługiwać będzie roszczenie o naprawienie szkody wywołanej tym działaniem na podstawie art. 23 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji. Podkreślił Sąd Rejonowy, że przedmiotem postępowania tego Sądu było rozstrzygnięcie o zasadności obciążenia kosztami egzekucyjnymi dłużnika, stąd nie wychodząc poza przedmiot postępowania, Sąd Rejonowy ocenił jedynie przesłanki zasadności obciążenia

kosztami dłużnika (postanowienie z uzasadnieniem k. 22-33). Sąd Okręgowy w postanowieniu z 4.11.2010 r. , zasądzając kwotę 88 877,68 zł od wierzyciela na rzecz dłużnika oraz koszty postępowania zażaleniowego w kwocie 337 zł, także nie badał zasadności zaliczenia kwoty 88 877,68 zł, powstałych na skutek przewalutowania, a stanowiących składnik kosztów postępowania egzekucyjnego, bowiem na skutek zażalenia dłużnika badał jedynie sposób obciążenia tymi kosztami wierzyciela. Wcześniej kosztami tymi komornik obciążył wierzyciela, z tym, że koszty te zostały przez niego potrącone z wyegzekwowanej kwoty. Skoro wierzyciel nie uzyskał zaspokojenia w postępowaniu egzekucyjnym nawet w części, to Sąd Okręgowy zauważył, że w istocie koszty te poniósł dłużnik, bowiem po przewalutowaniu, zwrócono mu niższą kwotę, dlatego zasądził je od wierzyciela na rzecz dłużnika (postanowienie k. 19-21).

W świetle powyższych uwag, błędny jest zatem zarzut naruszenia art. 365 § 1 kpc, a zaznaczyć należy, że moc wiążąca orzeczeń sądowych dotyczy jedynie sentencji.

Nie można też uznać, by powódka nie poniosła szkody. Powódka nie wyegzekwowała nawet części roszczenia, a zapłaciła dłużnikowi - spółce (...) koszty, które nie były celowe dla prowadzenia egzekucji i spowodowane zostały wyłącznie bezprawnym działaniem komornika. Gdyby doszło do przelewu na rzecz powódki wyegzekwowanej już przecież kwoty, a następnie do umorzenia postępowania, to jak trafnie ocenił Sąd I Instancji, nie było rzeczą komornika odzyskiwanie tych środków. Komornik nie był uprawniony do oceny czy i w jaki sposób dojdzie do wzajemnych rozliczeń stron.

W obecnym stanie prawnym odpowiedzialność komornika opiera się na przesłance bezprawności działania. Zaskarżenie czynności komornika nie jest warunkiem jego odpowiedzialności za szkodę. Skoro zgodnie z utrwalonym już orzecznictwem, brak podstaw do jej wyłączenia w każdym przypadku błędnego oddalenia przez sąd skargi na dokonanie czynności, która spowodowała szkodę (por. wyrok Sądu Najwyższego z 16 marca 2007 r. sygn. III CSK 381/06 - OSNC 2008/2/28, lex 356851), to tym bardziej w sytuacji gdy żaden z sądów kontrolujących komornika nie potwierdził w sentencji „legalności” rozstrzygnięcia wydanego przez komornika w zakresie zaliczenia do kosztów egzekucji kwoty różnicy kursu walut, nie można uznać, że wyłącza to ustalenie bezprawności działania komornika. Jak stwierdził Sąd Najwyższy w powołanym wyroku, zmieniony stan prawny wymaga dokonywania oceny istnienia związku przyczynowego pomiędzy bezprawnym działaniem komornika a wystąpieniem szkody na zasadach ogólnych. Jeżeli istnieje związek przyczynowy między wadliwą czynnością komornika a szkodą, to zasada odpowiedzialności wynikająca z art. 23 u.k.s.e. przemawia za przyjęciem odpowiedzialności odszkodowawczej komornika. W konsekwencji odpowiedzialność odszkodowawcza komorników oparta na podstawie art. 23 u.k.s.e. zachodzi w wypadkach wyrządzenia przez nich szkody działaniami sprzecznymi z prawem, niezależnie od winy wymaganej na zasadach ogólnych (art. 415 k.c.).

W niniejszej sprawie przesłanki odpowiedzialności pozwanego zostały prawidłowo ocenione przez Sąd I Instancji, co już wyjaśniono we wcześniejszej części niniejszego uzasadnienia. Pozwany działał bez jakiegokolwiek podstawy prawnej, samowolnie, bez wniosku wierzyciela jako dysponenta postępowania egzekucyjnego, a zatem bezprawnie, a jego działanie wywołało szkodę, którą poniosła powódka. Ponosi zatem odpowiedzialność na podstawie art. 23 u.k.s.e.

Co prawda Sąd I Instancji nie odniósł się w pisemnych motywach do zarzutu przedawnienia roszczenia, jednakże zaskarżone rozstrzygnięcie jest trafne. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie doszło do przedawnienia roszczenia, bowiem zgodnie z art. 442¹ § 1 kc roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem trzech lat od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i o osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Powódka dowiedziała się o obowiązku zapłaty dłużnikowi kosztów przewalutowania i kosztów postępowania zażaleniowego w dniu 4.11.2010 r., w tym dniu więc dopiero można rozpocząć liczenie biegu terminu przedawnienia. Zasądzone kwoty powódka zapłaciła w dniu 1.7.2011 r., a więc faktycznie szkodę poniosła. Podobnie, mimo braku omówienia w pisemnych motywach zaskarżonego wyroku, nie można uznać by powódka przyczyniła się do powstania szkody. Powódce nie można przypisać działań obiektywnie nagannych, nieprawidłowych w toku postępowania egzekucyjnego. Za takowe nie można zwłaszcza uznać samego prowadzenia egzekucji na podstawie tytułu wykonawczego, później uchylonego. Powódka nie prowadziła egzekucji świadomie wykorzystując nieważny tytuł wykonawczy, bowiem klauzulę wykonalności uchylono po czasie, z przyczyn formalnych. Powódka nadal posiada

wierzytelność stwierdzoną tytułem egzekucyjnym w postaci nakazu zapłaty wydanego przez sąd w O., a w stosunku do spółki (...) (obecnie (...)) uzyskała wyrok w drodze skargi paulińskiej.

Reasumując – apelacja pozwanego pozbawiona jest podstaw. Pozwany ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną powódce w oparciu o art. 23 ustawy z dnia 29.08.1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2008 r. nr 167 po. 1191). Apelacja podlega oddaleniu na mocy art. 385 kpc.

Orzeczenie Sądu Apelacyjnego w przedmiocie kosztów procesu za instancję odwoławczą, mając na uwadze wynik sporu oraz wartość przedmiotu zaskarżenia, uzasadniają przepisy art. 108§1 kpc, art. 98 kpc, stosowane po myśli art. 391 § 1 kpc oraz § 6 pkt 6 i § 12 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U.163 poz.1349 z późn.zm.).